

Sygn. akt III U 441/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2018r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Protokolant:	stażysta Sylwia Zarzecka Balcer

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 października 2018r. w Suwałkach

sprawy **J. B.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

w związku z odwołaniem J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 22 maja 2018 r. znak (...)

1. **oddala odwołanie;**

2. **Przyznaje od Skarbu Państwa (Kasy Sądu Okręgowego w Suwałkach) radcy prawnemu J. R. za reprezentowanie odwołującej się z urzędu kwotę 90 (dziewięćdziesiąt) złotych powiększoną o należną kwotę podatku VAT.**

Sygn. akt III U 441/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 22.05.2018r. przeliczył J. B. emeryturę od dnia 01.04.2018r. tj. od miesiąca, w którym zgłosiła wniosek o przeliczenie świadczenia.

Organ rentowy opierał się na przepisach ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383 ze zm.) i ustawę z dnia 16.11.2016r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (DZ.U. z 2017r. poz. 38).

Do obliczenia wysokości emerytury organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia od 1952r. do 1985r. i wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 80,64%. Podstawa wymiaru wyniosła 578,32zł. Do ustalenia wysokości świadczenia organ rentowy uwzględnił 26 lat 6 miesięcy i 27 dni (318 miesięcy) okresów składkowych i 3 lata 4 miesiące i 15 dni (40 miesięcy) okresów nieskładkowych.

Zakład nie uwzględnił okresu od 31.08.1960r. do 15.01.1964r. z uwagi na brak świadectwa pracy lub innych oryginalnych dokumentów, potwierdzających fakt zatrudnienia. Wskazał, iż przedłożone zeznania świadków nie są wystarczające do uznania tego okresu.

Dodatkowo wskazał, że do podstawy wymiaru emerytury przyjął wynagrodzenie minimalne za okres od 21.03.1986r. do 30.09.1986r., od 01.10.1987r. do 18.11.1987r., od 30.06.1951r. do 01.03.1955r. i od 13.09.1957r. do 30.08.1960r.

W odwołaniu od tej decyzji J. B., reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, domagała się jej zmiany i uwzględnienia okresu pracy od 31.08.1960r. do 15.01.1964r. przy ustalaniu wysokości emerytury. Wniosła o przesłuchanie przez Sąd świadków, którzy na etapie postępowania przed organem rentowym pisemnie potwierdzili jej zatrudnienie w Fabryce (...) w A. w okresie od 31.08.1960r. do 15.01.1964r. Wywodziła, że z niezrozumiałych dla niej powodów ZUS nie uwzględnił tego okresu zatrudnienia w oparciu o zeznania świadków. Zgodnie natomiast z § 24 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia mogą być zeznania świadków. Świadek może złożyć zeznania w formie pisemnej lub ustnie do protokołu w ZUS. Z zeznaniami świadków zainteresowany musi przedłożyć oświadczenie pisemne lub ustne do protokołu o braku dokumentów stanowiących środki dowodowe oraz o przyczynach ich braku. W związku z tym, nie można się zgodzić z ZUS, że odmówił wiarygodności zeznaniom przedstawionych świadków. Dodatkowo przypomniała, iż nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, jedynie w sytuacji gdy z dokumentów pracowniczych wynikają okoliczności przeciwne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.02.2015r. sygn. I UK 212/14 oraz wyroki Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17.01.2012r. III AUa 1482/11 i z dnia 22.02.2012r., III AUa 1734/11). Jej zdaniem zeznania wskazanych przez nią świadków są spójne z wnioskiem, tym bardziej, że brak jest innych dowodów, zwłaszcza dokumentów, które by nie wykazywały jej zatrudnienia w przedmiotowym okresie w Fabryce (...) w A..

Odnosnie kosztów postępowania wskazała na postanowienie Sądu Okręgowego Suwałkach z dnia 09.07.2018r. sygn. III Uo 14/18.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji i dodatkowo wskazał, iż przeliczył świadczenie J. B. w myśl przepisów art. 111 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 1270). Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury uwzględniono wynagrodzenie z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania przez nią ubezpieczeniu społecznemu tj. z lat 1952, 1964-1978, 1982-1985. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 80,64%.

Nie uwzględnił natomiast okresu zatrudnienia w(...)od 31.08.1960r. do 15.01.1964r., ponieważ odwołująca nie przedłożyła żadnych, nawet szczątkowych dokumentów, a jedynie zeznania świadków. Nadto wskazał, iż we wniosku o emeryturę z dnia 05.10.1992r. jak i we wniosku z dnia 21.09.1987r. w kwestionariuszu dotyczącym okresów zatrudnienia podała, iż od września 1960r. do 1963r. wychowywała dzieci. Okres więc od 01.09.1960r. do 15.01.1964r. został zaliczony jako nieskładkowy - opieka nad dziećmi. Okres zatrudnienia w (...)został zaliczony zgodnie ze świadectwem pracy z dnia 08.07.1982r. czyli od 13.09.1957r. do 30.08.1960r. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek wypowiedzenia umowy przez odwołującą się.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje :

Odwołania za uzasadnione nie można uznać było.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutu odwołującej się, sformułowanego w odwołaniu w stosunku do działania organu rentowego przy rozpoznawaniu jej wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury. J. B. na okoliczność pracy w okresie od 30.08.1960r. do 15.01.1964r. przed organem rentowym przedstawiła zeznania świadków. Jej zdaniem były one wiarygodne i organ rentowy na podstawie §24 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe, powinien

je uwzględnić. Takie stanowisko jest błędne i sprzeczne z treścią powołanego przepisu. Zgodnie bowiem z § 24 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011r. Nr 237 poz. 1412 ze zm.) środkiem dowodowym stwierdzającym okresy, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy, mogą być zeznania świadków. W tym przypadku przepisu § 25 ust. 3 nie stosuje się. Zgodnie natomiast z art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe: przypadające przed dniem 1 lipca 1977r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia i przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zatem organ rentowy w odniesieniu wyłącznie do badania okresów pracy w gospodarstwie rolnym może opierać się na zeznaniach świadków. Odwołująca się nie wносиła o zaliczenie takiego okresu, a okresu „zwykłego” zatrudnienia. Okresy zaś zwykłego zatrudnienia należy wykazywać na podstawie świadectw pracy, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej, czy innych dokumentów „o charakterze pracowniczym”, czyli mającymi związek ze stosunkiem pracy. Fakt zatrudniania nie może być ustalany wyłącznie na podstawie osobowych źródeł dowodowych, tak jak chciała tego odwołująca. Źródła osobowe (zeznania świadków) mogą tylko wspomagać dokumenty o charakterze pracowniczym i muszą mieć w nich oparcie.

Przechodząc do meritum sprawy, czyli nie uwzględnienia przez organ rentowy okresu od 31.08.1960r. do 15.01.1964r. należało uznać, że decyzja organu rentowego była prawidłowa i uzasadniał ją materiał dowodowy zgromadzony na etapie postępowania przed Zakładem. W toku postępowania sądowego uzupełniono materiał dowodowy i jego ocena dodatkowo wzmocniła stanowisko organu rentowego.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci akt osobowych i dokumentacji znajdującej się w aktach rentowych Sąd ustalił, iż z dniem 13.09.1957r., na wniosek odwołującej się, została ona zatrudniona w (...) (później przekształcone w Fabrykę (...)) w A., a na końcu (...) na stanowisku pracownika szwalni. Na jej wniosek od 04.04.1960r. do 16.04.1960r. udzielono jej urlopu wypoczynkowego za 1960r. W dniu 02.05.1960r. odwołująca się złożyła kolejny wniosek, tym razem domagając się udzielenia trzymiesięcznego urlopu bezpłatnego z powodu braku opieki nad dzieckiem. Z adnotacji na wniosku wynika, że wyrażono na niego zgodę. Na tym dokumencie kończą się akta osobowe odwołującej się za ten okres zatrudnienia. Ze świadectwa pracy z dnia 08.07.1982r., złożonego przez odwołującą się do organu rentowego wynikało, że od 13.09.1957r. do 30.08.1960r. była zatrudniana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako obuwnik. W świadectwie zawarto wzmiankę, że umowę o pracę wypowiedziała odwołująca się.

Ponownie w Fabryce (...) w A. odwołująca się – jak wynika z dokumentacji - zatrudniła się w dniu 16.01.1964r. Po uzyskaniu skierowania do pracy odwołująca się zwróciła się z pisemną prośbą o zatrudnienie przy wykonywaniu pracy fizycznej. Dodatkowo uzasadniła swój wniosek tym, że warunki materialne zmuszają ją do podjęcia zatrudnienia. W dniu 15.01.1964r. lekarz przemysłowy potwierdził zdolność odwołującej się do wykonywania prac fizycznych. W tym samym dniu została podpisana przez szereg oddziałów karta obiegowa „przyjętego pracownika” w osobie odwołującej się. Umowa o pracę została zawarta z nią na trzymiesięczny okres przyuczania i na jej podstawie powierzono odwołującej się obowiązki pracownika fizycznego. W aktach osobowych znajduje się również wniosek odwołującej się z dnia 29.09.1981r. o wypłacenie jej nagrody jubileuszowej z racji przepracowania 20 lat. W dniu 25.11.1981r. został sporządzony przez pracodawcę wniosek o ustalenie prawa odwołującej się do nagrody jubileuszowej. Przedstawiony w nim został szczegółowy przebieg zatrudnienia i wynikało z niego, że pracowała od 13.09.1957r. do 02.05.1960r. (2 lata 8 miesięcy 21 dni) i umowa została rozwiązana na prośbę odwołującej się. Następne zatrudnienie trwało od 16.01.1964r. do dnia sporządzenia wniosku o ustalenie prawa do nagrody jubileuszowej. W sumie potwierdzono 20-letni staż pracy. Wniosek zawierający to zestawienie został podpisany osobiście przez odwołującą się. Wniosek o rozwiązanie z odwołującą się umowy o pracę został zaakceptowany w dniu 25.01.1982r. Należy zauważyć, że wniosek został sporządzony przez inną osobę, a podpisany przez odwołującą się. Wskazuje na to ewidentna różnica charakterów pisma. W świadectwie pracy z dnia 30.01.1982r. wskazano, że odwołująca się była zatrudniona stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy od 16.01.1964r. do 31.01.1984r. na stanowisku obuwnika wykrawacza, a umowę zakończono na podstawie porozumienia stron.

Z zeznań odwołującej wynikało, że do USA wyjechała w 1988r., tym samym wniosek o emeryturę w dniu 02.10.1987r. złożyła będąc jeszcze w kraju, a zatem osobiście. W kwestionariuszu z dnia 21.09.1987r. odwołująca się przedstawiła zestawienie przebiegu zatrudniania od 1951r. w następujący sposób: do 1951r. na utrzymaniu rodziców, od 06.1951r. do 03.1955r. (...) K. – zeznania świadków, od 04.1955r. do 08.1957r. – pracowała na gospodarstwie rodziców, od 13.09.1957r. do 30.08.1960r. (...)świadczenie pracy, od 09.1960r. do 1963r. wychowywała dzieci, od 16.01.1964r. do 31.01.1982r. (...)świadczenie pracy, od 01.02.1982r. do 17.12.1985r. (...)świadczenie pracy i od 21.03.1986r. do chwili obecnej – (...)zaświadczenie. Do wniosku o emeryturę odwołująca się dołączyła też świadectwa pracy m.in. potwierdzające okresy, wymiar i stanowiska pracy zajmowane w trakcie zatrudnienia w Fabryce (...), później (...). Świadectwa te nie były nigdy przez odwołującą się kwestionowane. W tym względzie z uwagi na fakt, że wówczas odwołująca się była w kraju i swoimi sprawami zajmowała się osobiście, za chybione należało uznać jej twierdzenia, że nie miała wpływu na treść i rodzaj dokumentów, które zostały przedstawione organowi rentowemu. Jedyne na marginesie należy wskazać, że kolejny wniosek o emeryturę został złożony w imieniu odwołującej się w dniu 27.10.1992r. przez jej męża, który posiadał od odwołującej pełnomocnictwo, a zatem działał na jej wniosek i z jej upoważnienie. Odwołująca się bowiem w 1988r. wyjechała do USA. W tym wniosku zostały przedstawione okresy zatrudnienia w identyczny sposób, jak we wniosku złożonym przez odwołującą się w 1987r., czyli również nie można przyjąć, że mąż odwołującej się działał na jej niekorzyść lub coś wskazał nieprawidłowo, jeżeli oba zestawienia co do stażu pracy są identyczne. Odwołująca się na podstawie decyzji z dnia 27.11.1997r. otrzymała emeryturę od dnia 20.08.1992r, czyli od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego.

W kwestii spornego okresu, który nie był okresem składkowym, gdyż odwołująca się wówczas nie była związana umową o pracę, należy wskazać na inną istotną okoliczność. Odwołująca się wyszła za mąż w dniu (...) Urodziła pięcioro dzieci: W. – (...), A. – (...), I. - (...), U. – (...) i A. – (...). Przy ustalaniu prawa do emerytury w 1992r. organ rentowy uwzględnił okres od 01.09.1960r. do 29.05.1962r. jako okres nieskładkowy związanych z wychowaniem dzieci. W dniu 19.04.2016r. odwołująca wystąpiła z wnioskiem o „zaliczenie opieki nad dziećmi w przerwach w zatrudnieniu”. Dołączyła akty urodzenia- I., W. i A.. Decyzją z dnia 16.05.2016r organ rentowy do okresów skalkowych uwzględnił 3 lata 4 miesiące i 15 dni okresów nieskładkowych tj. od 01.09.1960r. do 15.01.1964r. Zatem sporny okres został przez organ rentowy uwzględniony już zgodnie z żądaniem odwołującej, jako okres nieskładkowy związany z wychowaniem dzieci.

Przechodząc do zarzutów formułowanych zgłaszanych przez odwołującą, która utrzymywała, że przerwa w zatrudnieniu w Fabryce (...) nie występowała, to powyższe dowody wskazują na ich oczywistą bezzasadność. Mając na uwadze logikę, ale również ówczesne realia i przepisy, trudno uznać za wiarygodne twierdzenia odwołującej się, że to nie ona występowała z ponownym wnioskiem o zatrudnienie w 1964r. Akta osobowe jednocześnie wskazują, iż w dniu 16.01.1964r. doszło do ponownego nawiązania stosunku pracy. Czynności podjęte z tym zdarzeniem – obiegówka, badanie przez lekarza zakładowego, złożenie formalnego wniosku o zatrudnienie oraz uzyskanie skierowania do pracy, jak też okoliczności związane z przyznaniem nagrody jubileuszowej, przeczą jej twierdzeniom. Odwołująca się nie przedstawiła żadnych wiarygodnych i logicznych dowodów, które dawałyby podstawę choćby do powątpiewania w prawdziwość tych dokumentów. Być może upływ czasu i podeszły wiek spowodowały w pamięci odwołującej, że wyobraża sobie inny faktyczny przebieg wydarzeń w tamtym okresie jej życia. Natomiast dokumentacja, która zachowała się z obu okresów zatrudnienia, nie budzi żadnych wątpliwości, co do faktycznego przebiegu tego zatrudnienia i przerwy w zatrudnieniu.

Dodatkowo należy wskazać, iż przesłuchani w sprawie świadkowie: J. F. i S. J. nic nie wniosły do sprawy. Z uwagi na fakt, że sporny okres był bardzo odległy to świadkowie nie potrafili precyzyjnie wskazać kiedy i w jakim charakterze pracowała odwołująca. Należy podkreślić, że z racji na zajmowane stanowiska nie posiadali oni wiedzy na temat przebiegu zatrudniania odwołującej, gdyż żaden ze świadków nie był pracownikiem administracyjnym lub zwierzchnikiem odwołującej się. Wiek świadków i schorzenia, na które cierpią i są naturalnym stanem człowieka w podeszłym wieku, wskazywały, że nie byli oni w stanie w sposób niebudzący wątpliwości, co do jakości ich pamięci

o tych latach, przedstawić sytuacji odwołującej się jako pracownika Fabryki (...). Z racji na upływ czasu nie można im dać wiary, że ogólnie pamiętają, że odwołująca się nie miała przerwy w zatrudnieniu. Po tak znacznym upływie czasu można tylko przypuszczać, że być może takiej przerwy w zatrudnieniu nie było. Podkreślić należy, iż brak dokumentacji pracowniczej za sporny okres jednoznacznie wskazuje, że odwołująca się wówczas nie pracowała, czyli nie była związana stosunkiem pracy z Fabryką (...) w A.. Zeznania świadków w żadnym zaś aspekcie nie podważyły wiarygodności dokumentacji pracowniczej w tym zakresie. Poza tym okoliczności dotyczące odwołującej się co do spornego okresu na przestrzeni kilkudziesięciu lat nie wskazywały, aby była ona zatrudniona, ale z przyczyn od niej niezależnych doszło do pominięcia tego okresu. Sporny okres obejmuje kilka lat, a zatem trudno uwierzyć, że odwołująca się „przeoczyła” go w momencie odbierania świadectw pracy, ubiegania się o nagrodę jubileuszową, czy też składania – dwukrotnie – wniosku o emeryturę. Zamienne jest, że jeszcze w 2016r. osobiście wskazywała, że domaga się doliczenia okresów opieki nad dziećmi w przerwach w zatrudnieniu, a zatem potwierdziła, że przerwy takie występowały. W odwołaniu i w postępowaniu sądowym prezentowała zgola odmienne stanowisko, nieoparte jakimikolwiek wiarygodnymi dowodowymi.

Wskazując na powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc orzeczono jak w punkcie 1.

O kosztach zastępstwa prawnego z urzędu orzeczono zgodnie z §15 ust. 2 w zw. z §4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2017r. poz. 1798 ze zm.) wysokość stawki minimalnej w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wynosi 90zł i podlega podwyższeniu o stawkę podatku od towarów i usług.

(...)/PW